



Mistä implementoinnissa on kyse?

Esimerkkinä näyttöön perustuvien psykososiaalisten menetelmien implementointi lapsi- ja perhepalveluissa

VTT, kehitysjohtaja Petra Kouvonen
Itla
TtT, erikoistutkija Marjo Kurki

Taustaa

- Itla on viimeiset vuodet tukenut lasten käytösongelmien kolmiportaisen hoitomallin ja vahvan kotipesän kehittämis- ja tutkimustyötä Turun lastenpsykiatrian tutkimuskeskuksessa.
- Uusi malli (Voimaperheet hoitomalli + Ihmeelliset vuodet = vahvan näytön menetelmät) on luonut palvelujärjestelmään uudenlaisen tutkimusnäyttöön perustuvan *portaittaisen* palvelukokonaisuuden käytösongelmien ennaltaehkäisyyn, varhaiseen väestötasoiseen kohdennettuun ja erikoistasoiseen hoitoon. Samalla on luotu kriteerit vahvalle kotipesätoiminnalle.
- Diagnostisoitu käytösongelma vaikuttaa kielteisesti lasten tulevaisuuden näkymiin.
- Käyttäytymiseen liittyvät ongelmat ovat monessa mielessä ns. ”high risk-high cost” ongelmia, joiden kohdalla muutoksen aikaansaaminen on yhteiskunnallisesti merkittävää.
- Vanhempainohjausohjelmien vaikutuksista käytösongelmien varhaiseen hoitoon ja käytöshäiriöiden ennaltaehkäisyyn tiedetään olevan kiistatonta tutkimusnäyttöä.
- **Menetelmät eivät juurru itsestään. Tarvitaan vahvaa infrastruktuuria ja rakenteet joiden avulla alueet voivat saada tukea työhönsä.**

Implementoinnilla pyrkimys on saattaa valitun intervention avulla muutos maaliin



Interventio voi olla menetelmä, toimenpide tai ohjelma, jolla pyritään aikaansaamaan myönteinen muutos kohderyhmässä.

FAKTA

Implementointi on tietoon perustuvien toimintatapojen saattamista käytäntöön siten, että uuden tiedon soveltamisen esteet kulloisessakin toimintaympäristössä tunnistetaan ja ne pyritään ylittämään (mm. Sipilä ym. 2016). Implementointitiedon hyödyntäminen juurruttamisen tukena kasvattaa todennäköisyyttä sille, että muutostyöllä saavutetaan toivottu lopputulos.

Sipilä, R., Mäntymäki, T., Mäkelä, M., Komulainen, J., Kaila, M. (2016). Implementointia suomeksi. Duodecim, 132, 850-857.

Mihin implementointitutkimus vastaa?

- **Implementointi politiikkatasolla** sisältää kaikki eri toimet, joilla politiikkaohjelmien (esim. kansallinen mielenterveysstrategia, LaPe muutosohjelma) toimeenpanoa pyritään vauhdittamaan.
- Keskeisessä roolissa tutkimuksessa on *välittävät tekijät/toimijat*.
- **Implementointi käytäntötasolla** pyrkii vaikuttamaan siihen, että uusi menetelmä siirtyy osaksi rutiinikäytänteitä, eli käyttö normalisoituu.
- Keskeisessä roolissa tutkimuksessa on miten *käyttöönotto sisäistetään* toimijoiden tasolla.

Research | [Open Access](#) | Published: 22 August 2019

Understanding the supports needed for policy implementation: a comparative analysis of the placement of intermediaries across three mental health systems

[Heather L. Bullock](#)  & [John N. Lavis](#)

[Health Research Policy and Systems](#) **17**, Article number: 82 (2019) | [Cite this article](#)

20k Accesses | 8 Citations | 16 Altmetric | [Metrics](#)

Abstract

Background

Intermediaries are organisations or programmes that work between policy-makers and service providers to facilitate effective implementation of evidence-informed policies, programmes and practices. A number of intermediaries now exist in well-established mental health systems; however, research on them, and how they may be optimised to support

Research article | [Open Access](#) | Published: 15 November 2018

Improving the normalization of complex interventions: part 2 - validation of the NoMAD instrument for assessing implementation work based on normalization process theory (NPT)

[Tracy L. Finch](#) , [Melissa Girling](#), [Carl R. May](#), [Frances S. Mair](#), [Elizabeth Murray](#), [Shaun Treweek](#), [Elaine McColl](#), [Ian Nicholas Steen](#), [Clare Cook](#), [Christopher R. Vernazza](#), [Nicola Mackintosh](#), [Samridh Sharma](#), [Gaery Barber](#), [Jimmy Steele](#) & [Tim Rapley](#)

[BMC Medical Research Methodology](#) **18**, Article number: 135 (2018) | [Cite this article](#)

6678 Accesses | 59 Citations | 22 Altmetric | [Metrics](#)

Abstract

Introduction

Successful implementation and embedding of new health care practices relies on co-ordinated, collective behaviour of individuals working within the constraints of health care

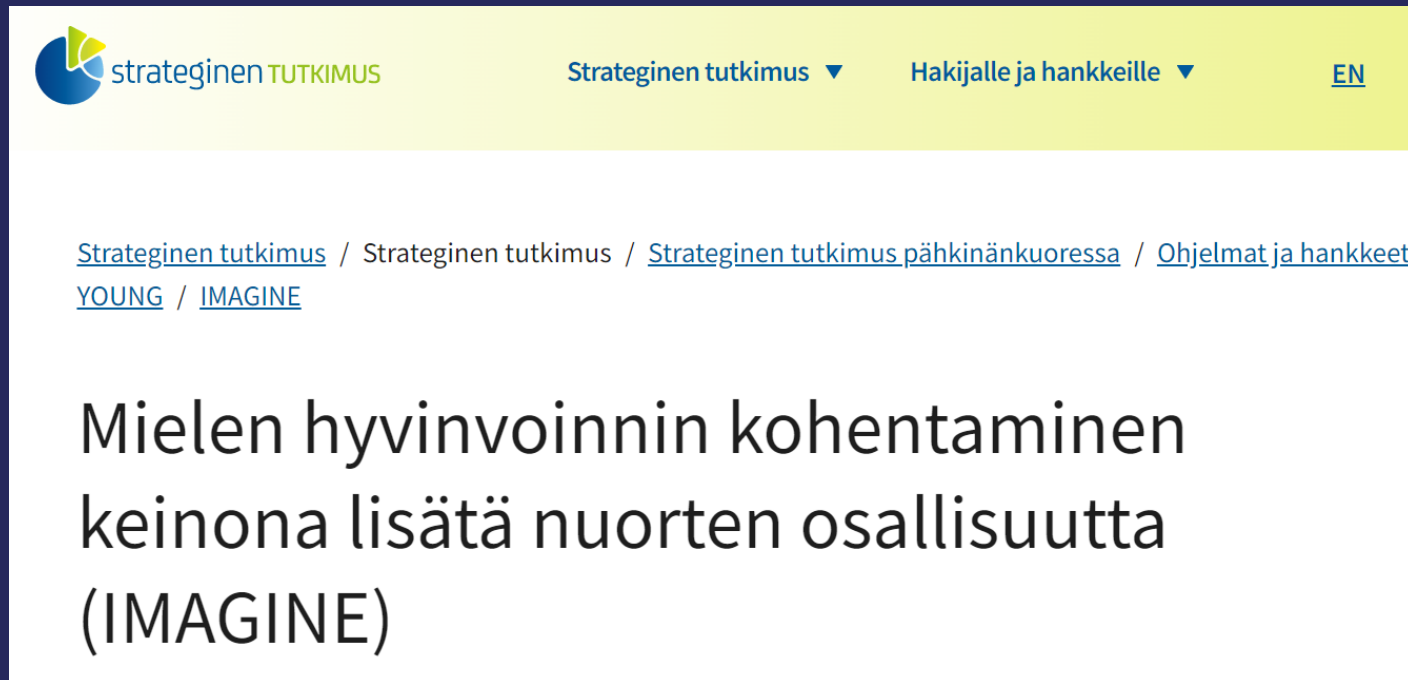
Mitä implementointitutkimus kertoo meille

- ✓ **Politiikkaimplementoinnin teorialla** voidaan yrittää ymmärtää miten erilaiset tahot ja toimijat (ns. välittävät organisaatiot) asemoituvat uusiin suosituksiin tai tapoihin toimia. Tähän vaikuttaa esim. arvot, erilaiset säädökset, intressit, ulkoiset tekijät (ns. 3I+E Bullock ym., 2022)
- ✓ **Käytänteitä tutkiva implementointiteoria** voi auttaa ymmärtämään mitä menetelmiä tarjoavissa ammattilaisissa tapahtuu heidän sisäistäessään uuden käytännön (ns. normalisaatio teoria Finch ym., 2018)

Hyvä käyttöönottosuunnitelma huomioi mahdolliset vauhdittavat / estävät tekijät etukäteen – **koskee kaikkia tasoja yhteiskunnassa kun uusia menetelmiä lähdetään jalkauttamaan!**



Tutkimusesimerkki: nuorten lyhytinterventiot läpivalaisussa!



The screenshot shows the website 'strateginenTUTKIMUS'. The header includes the logo, the text 'Strateginen tutkimus', a dropdown menu 'Hakijalle ja hankkeille', and a language selector 'EN'. The breadcrumb trail reads: [Strateginen tutkimus](#) / [Strateginen tutkimus](#) / [Strateginen tutkimus pähkinäkuoressa](#) / [Ohjelmat ja hankkeet](#) / [YOUNG](#) / [IMAGINE](#). The main heading is 'Mielen hyvinvoinnin kohentaminen keinona lisätä nuorten osallisuutta (IMAGINE)'.

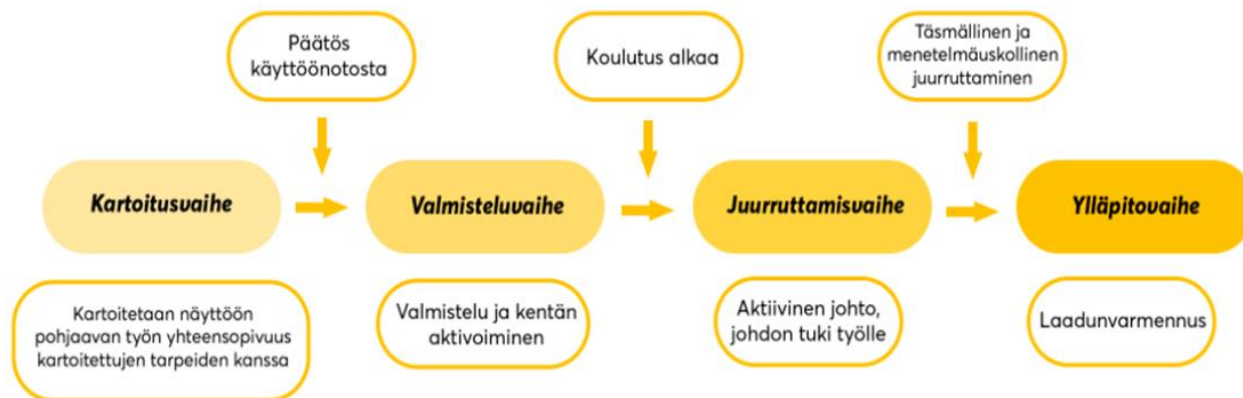
Helsingin Yliopiston, THL:n ja Itlan yhteistutkimuksessa tutkitaan:

- Interventioiden vaikuttavuutta
- Interventioiden kustannusvaikuttavuutta
- Nuorten osallisuutta
- Implementointia suomalaiseen palvelujärjestelmään osana kansallista mielenterveysstrategiaa kolmella palvelujärjestelmän tasolla, keissinä IPC-N



Eväitä implementointisuunnitelman laadintaan

Implementoinnin vaiheet prosessina



Aarons, Hurlburt, & Horwitz, 2011

✓ Ulkoiset tekijät, esim. Covid19.

✓ Sisäiset tekijät, esim. menetelmätuen taso, resurssit, aika.

✓ Välittävät tekijät esim. kotipesätoiminta, koulutusta tarjoava taho

Hyvä huomioida kartoitusvaiheessa

- Onko olemassa luotettavaa lähdettä josta tietoa menetelmistä?
- Onko valitusta menetelmästä myönteisiä tuloksia juuri meidän ongelmaan / haasteeseen?
- Onko tietoa hyvistä käytänteistä jotka, varmistavat implementoinnin laadun kun interventio jalkautetaan erilaisiin palveluihin?
- Mitä voivat olla juurtumisen mahdolliset esteet / vauhdittajat ja miten niihin voidaan vastata?



Menetelmän, toimintamallin tai suosituksen käyttöönotto keskiössä

Mikä voi estää,
hidastaa tai
vauhdittaa uuden
toimintatavan
käyttöönottoa?

Esimerkkinä
hoitosuosituksen
implementointi

TAULUKKO 3. Hoitosuosituksen käyttöönottoon vaikuttavia tekijöitä. Koottu lähteistä (19,20).

Hoitosuositus

Yksinkertaisuus ja selkeys
Vahva näyttö, jota on helppo arvioida
Omistajuus
Sovellettavuus yleensä ja tietyn potilaan kohdalla

Ammattilainen

Tieto: tietoisuus hoitosuosituksesta ja sisällön tutuus
Asenteet: Yksimielisyys, kyvykyys, miten uskoo muutoksen vaikuttavan hoitotulokseen, haluttomuus muutokseen
Tarvittavat uudet taidot

Organisaatio

Johtajuus ja päätöksenteon rakenteet
Vertaisten tuki ja hyvä vuorovaikutus
Muutoksen tukirakenteet
Resurssit: aika, henkilöstö, raha, laitteet jne.
Henkilöstön vaihtuvuus

Ympäristö

Potilaan tiedot, asenteet ja ominaisuudet, kuten muut sairaudet
Säädökset, lait ja korvauskäytännöt
Arvot

Lähde: Sipilä ym., 2016

NoMAD – menetelmän juurtumisen tueksi

ENGLISH · SVENSKA · YHTEYSTIEDOT ·  

Kasvun tuki

Varhaisen tuen tietolähde

Menetelmät & ilmiöt ▾Implementointi ▾Aikakauslehti ▾MeistäAjankohtaista

Etsi menetelmiä, artikkeleita & muuta...

ETSI

KASVUN TUKI > IMPLEMENTOINTI > NOMAD-KYSELY IMPLEMENTOINNIN SEURANNA...

NoMAD-kysely implementoinnin seurannan tueksi

...



Implementointi

Tietoa implementoinnista

Implementointiopas

1. Johdanto

2. Käsitteitä, tutkimusta ja teoriaa

NoMAD-kysely on kehitetty uuden menetelmän implementointiprosessin arviointiin.

Alla oleva interaktiivinen kysely sisältää 16 kysymystä neljältä osa-alueelta. Se on tarkoitettu erityisesti **johdon työvälineeksi** kunnan, alueiden tai yksittäisten organisaatioiden tasolla, kun tavoitteena on seurata työmenetelmän juurtumista ja

Menetelmän valinnassa ”kotipesään” liittyvä checklist

1. **Implementoinnin tuki:** mikä taho ylläpitää menetelmää? Onko kuvaus implementaatioon tarjottavasta tuesta?
2. **Pätevyys:** onko interventiota toteuttavalle olemassa vähimmäisvaatimus koulutustasolle ja työkokemukselle?
3. **Koulutus interventioon:** kuvataanko menetelmäkoulutuksen aihe ja sisältö hyvin?
4. **Sertifiointimenettely:** onko interventiolla olemassa sertifiointiprosessi?
5. **Menetelmäuskollisuus:** tarjoaako ja valvooko kotipesä systemaattisesti intervention toteuttamisen laatua ja järjestää tähän perustuen seurantatapaamisia palveluorganisaation kanssa?
6. **Työnohjaus:** kuvataanko työnohjaus hyvin ja tarjotaanko työnohjaus osana menetelmän toteutusta?
7. **Tunnistaminen, seulonta, kohderyhmien rekrytointi interventioon:** kuvataanko mukaanotto- ja poissulkukriteerit ja niihin liittyvät menettelytavat selkeästi?
8. **Aineiston keruun suuntaviivat ja vaikutusten ylläpitämisen välineet:** onko välineitä, joiden avulla intervention tuloksia rekisteröidään olemassa?
9. **Toimintaympäristö:** onko intervention toimintaympäristö kuvattu?

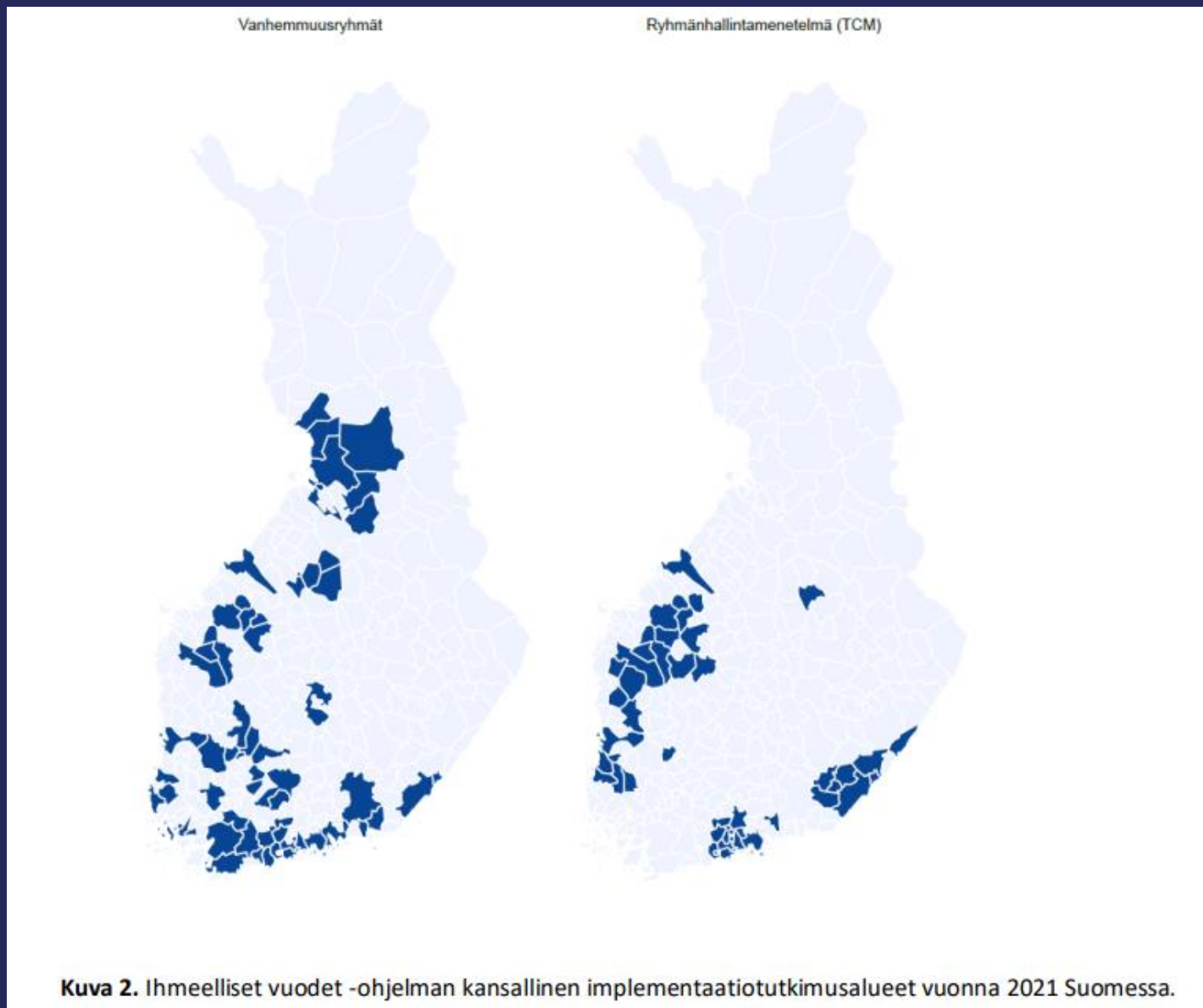
Lähde: Martinussen ym. 2019.



Implementointiesimerkki: Ihmeelliset vuodet ohjelman rantaautuminen Suomeen

- Ihmeelliset vuodet ohjelma tuotiin Suomeen 2005, ensimmäinen ryhmä käynnistyi vuonna 2006.
- Vanhemmuusryhmänohjaajia koulutettiin yli 10 vuotta (noin 300) hankerahoituksen turvin (hanke päättyi 2015).
- Kansallista koordinointia ei ollut, seurantadataa ei kerätty.
- 2015-2017 ohjelmaa 'tekohengitettiin' vapaaehtoisten voimin.
- Kansallisen lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (Lape) myötä käynnistettiin kansallinen koordinaatiotyö ja implementaatio suunniteltiin uudella tavalla sisältäen juurruttamistoimet.
- Kotipesän siirryttyä vuoden 2020 alussa Turun yliopiston lastenpsykiatrian tutkimuskeskukseen: mm. sähköisen seurantajärjestelmän kehittäminen aloitettiin. Samalla kehittämis- ja tutkimustyö käynnistyi.
- Vuoden 2021 alusta siirryttiin sähköisen seurantajärjestelmän testaamis- ja pilottivaiheeseen. Joka mahdollistaa järjestelmän käyttöönoton skaalaaminen.

Implementointitukimukseen myönnetyt tutkimusluvut 2021



Miksi implementointitieto on tärkeää?

- Auttaa soveltamaan tutkimusperustaista tietoa suunnittelussa, valinnassa, käyttöönotossa ja toiminnan ylläpidossa.
- Auttaa ymmärtää miten eri menetelmiä ja toimintamalleja otetaan käyttöön ja implementoidaan vaikuttavasti.
- Auttaa ymmärtämään että toivottu muutos ei aina tapahdu itsestään!



Lähde:
Kasvuntuki.fi



Lähde: Socialstyrelsen, 2012

Implementointikuilu



Validoidun kliinisen tiedon siirtyminen käytäntöihin on USA:ssa arvioitu vievän keskimäärin noin 17 vuotta.

Lähde: Balas & Boren, 2000.



Vaikuttava toiminta on kaikkien tiedossa, mutta kaikki eivät kuitenkaan toimi kuten olisi järkevä toimia

- Elämäntapaan liittyvät kysymykset (esim. tupakointi, liikunta tms.)
- Työrutiineihin liittyvät kysymykset (uuden työtavan käyttöönotto)
- Päätöksentekoon liittyvät seikat (ennaltaehkäisevät tai muut viiveellä tapahtuvat toimet)

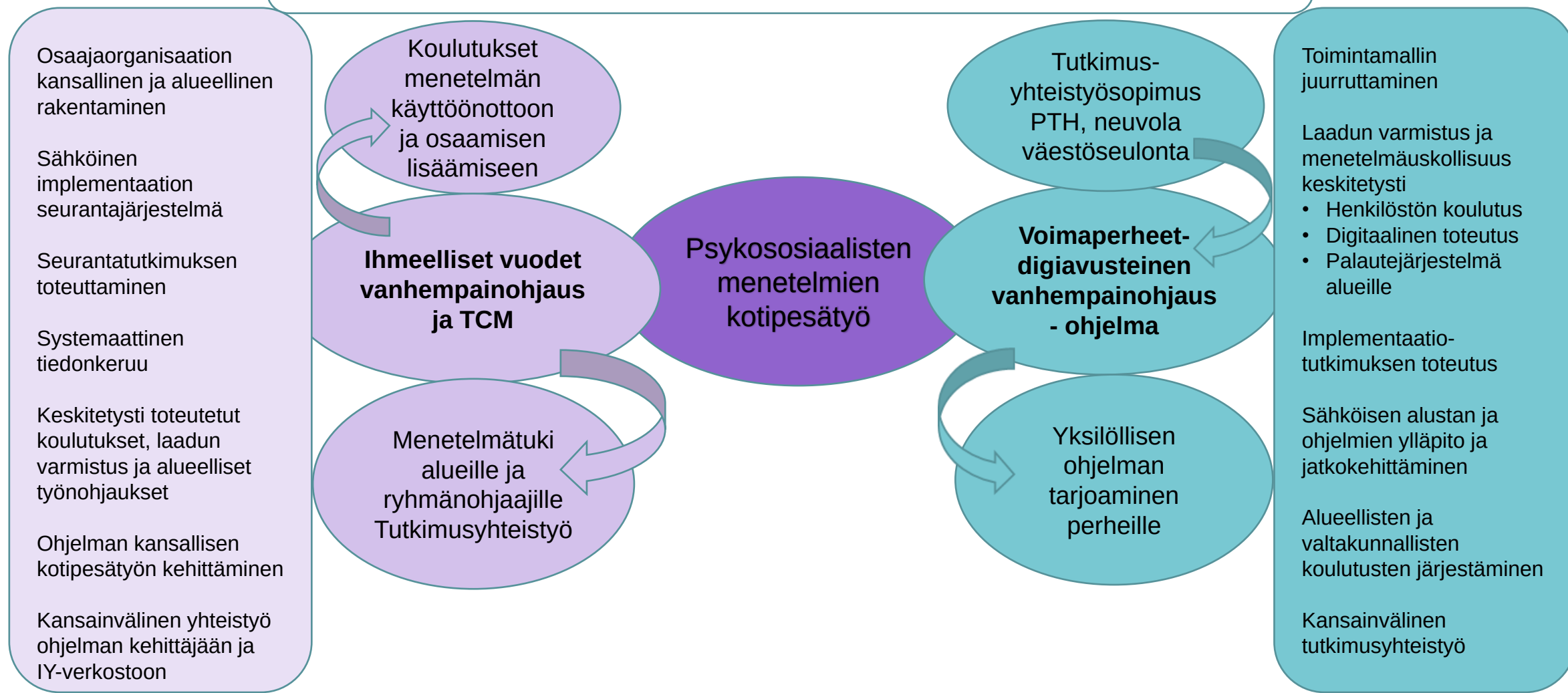


Me ihmiset suhtaudumme eri tavoin muutokseen. On hitaita sopeutujia, nopeita sopeutujia – ja kaikkea siitä väliltä!

Lopuksi: mitä jatkossa pitäisi tapahtua?

- Lasten ja nuorten psykososiaalisia ongelmia ehkäistään parhaiten heidän kasvuyhteisöissään: koulussa, varhaiskasvatuksessa ja kotona.
- Meidän pitäisi huolehtia siitä että kansallisesti olisi olemassa selkeä näkemys olemassa olevista haasteista, niihin soveltuvista vaikuttavista menetelmistä ja, että näihin kytkeytyvät tavoitteelliset implementointisuunnitelmat
- Sivistystoimen ja oppilashuollon osalta on pyrittävä joustavasti tehostuvan tuen ketjuun, jossa laajasti kerätty hyvinvointitieto oppilaista ja selkeät askelmerkit ohjaavat kolmiportaista tukea (esim. Kouvonen ym., 2022)
- Olisiko uusien hyvinvointialueiden osalta tarvetta tukea suunnitelmallisen implementointisuunnitelman laadintaa?
- Jokainen vahvan näytön menetelmä tarvitsee kotipesän jotta hv- alueet voivat turvallisesti sitoutua menetelmiin. Tässä erikoissairaanhoidon keskittämisasetus (582/2017) / YTA –alueet keskiössä!
- Suomesta puuttuu edelleen selkeä työnjako sekä pysyvä rahoitus kotipesille, jotka takaavat tutkimusperustaisen interventio- ja implementointiosaamisen koordinoinnin keskeisille lasten ja nuorten psykososiaalisiin ongelmiin.
- Muuta?

Tutkimusperustainen implementaatio käytösongelmien varhaiseen tunnistamiseen, ennaltaehkäisyyn ja hoitoon



Lähteet

Aarons, G. A., Hurlburt, M., & Horwitz, S. M. (2011). Advancing a conceptual model of evidence-based practice implementation in public service sectors. *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 38(1), 4-23. doi:10.1007/s10488-010-0327-7

Balas EA, Boren SA. Managing Clinical Knowledge for Health Care Improvement. *Yearb Med Inform.* 2000;(1):65-70. PMID: 27699347.

Bullock, H., Kouvonen, P, Dahlberg, G. and Lindencrona, F. (2022): The framing of harms to children due to the COVID-19 pandemic in Finland, Sweden and Ontario, Canada in relation to school lockdowns In: *Governing Human Lives and Health in Pandemic Times: Social Control Policies*. Routledge.

Bullock, H.L., Lavis, J.N. Understanding the supports needed for policy implementation: a comparative analysis of the placement of intermediaries across three mental health systems. *Health Res Policy Sys* 17, 82 (2019). <https://doi.org/10.1186/s12961-019-0479-1>

Finch, T.L., Girling, M., May, C.R. et al. Improving the normalization of complex interventions: part 2 - validation of the NoMAD instrument for assessing implementation work based on normalization process theory (NPT). *BMC Med Res Methodol* 18, 135 (2018). <https://doi.org/10.1186/s12874-018-0591-x>

Kouvonen, P., Hamari L. & Tani S. (2022). Core elements in a multi-tiered system of support (MTSS) for conduct problems in schools and early childhood education (ECEC) in Finland – Literature review and case example. *Psychiatria Fennica* 2022 (vol. 53).

Martinussen, M., Reedtz, C., Eng, H., Neumer, S.-P., Patras, J., & Mørch, W. T. (2019). Kriterier for prosedyrer og vurdering og klassifisering av tiltak (2. utgave, v. 2.1). *Ungsinn – Tidsskrift for virksomme tiltak for barn og unge*.

Sipilä, R., Mäntyranta, T., Mäkelä, M., Komulainen, J., & Kaila, M. (2016). Implementointia suomeksi. *Duodecim; Lääketieteellinen Aikakauskirja*, 132(9), 850-857.

Socialstyrelsen i Sverige. Om Implementering, 2012.